

atunci ați trădat și tăria ce trebuie să-o aibă niște apostoli și veți suferi și necazuri cu mult mai mari; că veți fi și vorbiți de rău, și veți fi și disprețuiți de oameni".

Acest înțeles au cuvintele: „*Calcată de oameni*”.

Apoi Hristos îi compară pe ucenici cu altceva mai mareț:

„*Voi sănăti lumina lumii!*”⁴⁶.

Iarăși, a lumii, nu a unui neam, nici a douăzeci de orașe, ci-a întregii lumi; sănătărea spirituală cu mult mai bună decât lumina razei soarelui, precum sănătărea duhovnicească. Hristos i-a numit mai întâi sare și apoi sănătărea, ca să afli cît este de mare cîstigul unor cuvinte aspre și folosul unei învățături sfinte. Cuvintele aspre și învățătura sfintă, ca și sarea și lumina, ne strîng, nu ne lasă să ne împrăștiem, ne fac să vedem, povătuindu-ne la virtute.

„*Nu poate cetatea să se ascundă stînd deasupra muntelui. Nici nu aprind făclie și o pun sub obroc*”⁴⁷.

Iarăși, prin aceste pilde, Hristos îi duce pe ucenicii Săi la desăvîrșirea vieții lor, învățîndu-i să lupte din toate puterile, pentru că stau înaintea ochilor tuturora și se luptă pe arena întregii lumi. „Nu vă uitați, le spune Hristos, că acum ne aflăm aici și stăm în acest mic colț de lume! Veți ajunge cunoscuți tuturora, ca o cetate așezată pe vîrful unui munte, ca o făclie așezată în sfeșnic, care luminează întreaga casă!”.

Unde sănătărea acum cei care pun la îndoială puterea lui Hristos? Să audă acestea! Să se înspăimînte de puterea profetiei lui Hristos! Să se închine tăriei Lui!

Gîndește-te ce mari făgăduințe făcuse Hristos ucenicilor Săi pe cînd nu erau cunoscuți nici în țara lor! Le făgăduise că-i vor cunoaște pămîntul și marea, că faima lor se va întinde pînă la marginile pămîntului; dar, mai bine spus, nu faima lor, ci lucrarea facerilor lor de bine. Că nu i-a făcut cunoscuți numai faima lor răspîndită pretutindenea, ci și faptele lor. Ca și cum ar fi fost întraripați, au străbătut tot pămîntul, mai repede ca raza, răspîndind lumina credinței.

Mi se pare că Hristos, prin această pildă, insuflă curaj apostolilor Săi. Cuvintele: „*Nu poate cetatea să se ascundă stînd deasupra muntelui*” arată puterea Lui. Că după cum nu este cu puțință să se ascundă o cetate zidită pe vîrful muntelui, tot așa nu este cu puțință să fie ascunsă și trecută sub tacere propovăduirea Evangheliei. Și pentru că le spusesese că vor fi prigojniți și vorbiți de rău, că se va unelti și se va porni război împotriva lor, ca să nu socotească cumva că aceste necazuri vor putea să le închidă gura, încurajîndu-i, le spune că predica lor nu numai că nu

46. Matei 5, 14.

47. Matei 5, 14-15.

va rămine ascunsa, ci va lumina luna întreagă. Și tocmai pentru aceasta vor fi străluciți și vestiți.

Prin pilda cu cetatea zidită pe vîrful muntelui, Hristos își arată propria Sa putere; prin pilda următoare cere curaj și îndrăznire ucenicilor Săi, grăindu-le aşa:

„Nici aprind faclie și o pun sub obroc, ci în sfesnic și luminează tuturor celor din casă. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri”⁴⁸.

Hristos le spune ucenicilor Săi: „Eu am aprins lumina; grija voastră este ca lumina să rămină aprinsă nu numai pentru voi, ci și pentru cei ce se vor bucura de strălucirea ei și vor fi conduși la adevar. Bîrfelile și defâimările nu vor putea umbri strălucirea voastră, dacă veți duce o viață desăvîrșită, ca unii ce veți aduce la învățătura Mea întreaga lume. Arătați, deci, o viață vrednică de harul ce-ați primit; după cum harul se propovăduiește pretutindeni, tot astfel și vesteau faptelelor voastre bune merge împreună cu el”.

Apoi împreună cu mîntuirea oamenilor Hristos le mai dă și un alt cîștig, îndesculător să-i facă să lupte și să le insuflă trîvnă: „Dacă veți trăi drept, le spune Hristos, nu numai că veți îndrepta lumea, dar veți face ca și Dumnezeu să fie slăvit. Dar dacă veți avea o viață păcătoasă, veți duce și pe oameni la pieire și veți face că și numele lui Dumnezeu să fie hulit”.

VIII

Apostolii Il puteau întreba:

– Dar cum se va slăvi Dumnezeu prin noi, cînd oamenii au să ne defaime?

– N-au să vă defaime toți; dar chiar aceia care, mînați de invidie, vă vor defaima, și ei, în cugetul lor, vă vor admira și vă vor lăuda, așa după cum alții bîrfesc cu mintea lor pe cei cu viață stricată, deși în față îi laudă și-i lingușesc.

– Ce? Ne poruncești să trăim pentru ochii lumii, pentru ambiție?

– Nu, nu spun asta! Că nă v-am spus: Dați-vă toată silința ca faptele voastre să fie cunoscute de lume! Nici nu v-am spus: Arătați-le oamenilor! Ci iată ce: „*Să lumineze lumina voastră!* Cu alte cuvinte vă spun așa: Mare să fie virtutea voastră, imbelșugat focul, nespusă lumina! Cînd virtutea voastră va fi atât de mare, e cu neputință să rămină tăinuită, chiar dacă voi, care o săvîrșiți, ați căuta să o ascundeți. Puneți înaintea oamenilor o viață nepătată! Nu dați oamenilor nici un prilej ca să vă

hulească pe bună dreptate! Și chiar de-ar fi cu zecile de mii hulitorii voștri, nimeni nu va putea umbri virtutea voastră!".

Și bine a spus Hristos: „*Lumina!*” Că nimic nu-l face pe om atât de vestit ca strălucirea virtuții, oricăr ar căuta el să-o ascundă! Omul virtuos strălucește ca și cum ar fi scăldat de razele soarelui, ba încă mai strălucitor chiar decât razele soarelui; că nu-și trimite numai pe pămînt lumina sa, ci depășește chiar cerurile.

Prin pilda cu lumina, Domnul îi mîngîie mult pe ucenici, spunîndu-le: „Chiar dacă veți suferi fiind huliti, totuși vor fi mulți care, datorită vouă, vor slăvi pe Dumnezeu. Veți fi răsplătiți și pentru una și pentru alta; și pentru că, datorită vouă, Dumnezeu este slăvit, și pentru că ați fost defăimati pentru Dumnezeu”.

Dar ca să nu căutăm cu orice preț să fim vorbiți de rău, știind că defăimarea aduce răspplată, Domnul ne spune că nu răsplătește orice defăimare, ci numai aceea care îndeplinește două condiții: prima să fii hulit pe nedrept, a doua să fii hulit pentru Dumnezeu. Hristos arată mai departe că nu numai vorbitul de rău are cîștig, ci și vorbitul de bine, cînd slava de pe urma vorbitului de bine este îndreptată spre Dumnezeu. Hristos dă bune nădejdi ucenicilor Săi, spunîndu-le: „Defăimarea celor răi nu are atîta putere încît să întunecă mintea celor laiți ca să nu mai vadă lumina care este în voi. Numai atunci veți fi călcați în picioare de oameni cînd vă veți strica, nu cînd veți fi defăimați, deși faceți fapte bune. Atunci mulți vă vor admira, nu numai pe voi, ci, din pricina voastră, și „*pe Tatăl vostru*”. Domnul n-a spus: „*pe Dumnezeu*”, ci „*pe Tatăl*”, punînd mai înainte temeiurile nobleței pe care le-o va da în viitor. Mai înainte, pentru a le arăta că sănt de aceeași cinste cu El, le spusese: „Nu vă întristați cînd sănțeți vorbiți de rău; vă este de ajuns că sănțeți vorbiți de rău pentru Mine”. Acum vorbește de Tatăl și arată că este întru totul egal cu El.

Cunoscînd⁴⁹, deci, cîștigul acestei rîvne și primejdia trîndăvirii – că mai mare rău este defăimarea Stăpinului nostru din pricina noastră, decât pierderea noastră – „*să nu fim poticnire nici pentru iudei, nici pentru pagini, nici pentru Biserica lui Dumnezeu*”⁵⁰. Dacă avem o viață mai strălucoitoare decât soarele, poate să ne vorbească de rău oricine pofteste; că nu ne întristăm cînd sănțem vorbiți de rău, ci cînd pe bună dreptate sănțem vorbiți de rău. Dacă sănțem păcătoși, sănțem cei mai ticăloși oameni, chiar dacă nimeni nu ne vorbește de rău; dar dacă sănțem virtuoși sănțem cei mai de invidiat, chiar dacă întreaga lume ne-ar vorbi de rău; și vom atrage spre noi pe toți cei care vor să se mintuiască, că aceș-

49. De aici începe partea morală: *Daca sănțem virtuoși sănțem admirăți chiar de vrăjmașii noștri; și despre viețuirea desăvîrșită.*

50. I Cor. 10, 32.

tia nu se vor uita la defăimarea celor răi, ci la virtutea vieții noastre. De-ar fi cu zecile de mii bîrfitorii, faptele noastre vor fi mai puternice decât glasul oricărei trîmbițe, iar viața noastră curată mai luminoasă chiar decât lumina.

Dacă avem toate însușirile amintite mai sus, dacă suntem blinzi, smeriți și milostivi, dacă suntem curați și făcători de pace, dacă nu răspundem cu ocări cînd suntem vorbiți de rău, ci chiar ne bucurăm, ei bine atunci, ca și cum am face minuni, vom atrage spre noi pe toți cei ce ne văd. Toți vor veni cu drag la noi, de-ar fi fiare, demoni, orice! Dacă totuși ar fi unii care să te vorbească de rău, deloc să nu te tulburi, chiar de-ai vedea că te ocărăsc în piață publică. Nu te tulbura, ci cercetează-le conștiința și vei vedea că, în adîncul sufletului lor, te aplaudă, te admiră și-ți împletești nenumărate laude. Gîndește-te cît de mult lăuda Nabucodonosor pe tinerii din cuptorul cel de foc, deși le era dușman și potrivnic; da, cînd a văzut că tinerii rămîn cu fruntea sus și neîndupărați, îi laudă și-i încununează, nu pentru altă pricină, ci pentru că n-au ascultat de el și au ascultat de legea lui Dumnezeu⁵¹. Diavolul chiar cînd vede că n-o poate scoate la capăt cu noi ne părăsește de teama ca nu cumva el însuși să ne dea prilejul să dobîndim mai multe cununi. Dacă, după ce diavolul s-a depărtat de tine, te-ar vorbi de rău un spurcat și un stricat, totuși și acesta îți va recunoaște virtutea, cînd întunericul se va ridica de pe cugetul lui; iar dacă oamenii vor stăru în nebunia lor, atunci de la Dumnezeu vei avea mai mare laudă, mai mare admiratie.

IX

Nu te întrista, deci, nu te descuraja! Pentru că și apostolii erau „pentru unii mireasmă spre moarte, iar pentru alții mireasmă spre viață”⁵². De nu dai nimănui prilej temeinic, ești scăpat de orice vină; dar, mai bine spus, ai ajuns chiar mai fericit. Luminează, dar, lumea cu viața ta și nu te sinchisi de cei ce te vorbesc de rău! Nu-i cu puțință, da, nu-i cu puțință să nu aibă mulți dușmani omul care săvîrșește virtutea! Dar asta nu-l supără pe omul virtuos; că unele ca acestea îl fac și mai strălucit.

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea, să urmărim un singur lucru: să ne chivernisim cu toată grija viața noastră. Făcînd aşa, vom duce și pe cei ce stau în întuneric la viața cea de dincolo. Atât de mare este puterea acestei lumini că nu luminează numai aici pe pămînt, ci și dincolo, însotind pe cei ce o urmează. Cînd oamenii vor vedea că disprețuim toate cele din lume și ne pregătim pentru viața viitoare, faptele noastre îi vor convinge înaintea cuvîntului nostru. Căci cine-i atât de lipsit de

51. Dan. 3, 28-29.

52. II Cor. 2, 16.

mine, incit să nu capete chiar de aici de pe pămînt o doavadă clară a vieții ce va să fie, cind vede că acela care pînă mai ieri-alaltăieri trăia în desfăștări, în lux și bogătie, leapădă dintr-o dată totul și, ca și cum ar avea aripi, zboară ca să trăiască însoțit și sărac, să ducă o viață grea și ghevoioasă, înfruntă primejdii, vîrsări de singe, junghieri și toate cele socotite groaznice de oameni? Dar dacă ne împletim viața noastră cu cele din lumea aceasta și ne lipim strînsinima de ele, cum vor mai putea să convinși oamenii că ne grăbim să plecăm spre o altă lume? Ce cuvînt de apărare mai putem avea cind frica de Dumnezeu nu este tot atât de puternică în noi cît de puternică era dorința de slava omenească la filozofii greci? Că unii din ei, ca să fie lăudați de oameni, au renunțat la averi și au disprețuit moartea; de aceea și deșarte au fost nădejdile lor. Ce vom spune întru apărarea noastră, cind nu putem face nici ce săceau aceia, deși ne stau înainte atât de mari bunătăți și ni s-a dat o filozofie atât de înaltă, ci ne pierdem și pe noi și pe alții? Că nu aduce atâtă vătămare un pagin, care săvîrșește nelegiuri, cît un creștin, care face aceeași lucru. Si pe bună dreptate, că religia paginilor este o religie falsă, pe cind a noastră, datorită harului lui Dumnezeu, este cinstită și prețuită chiar de cei necredincioși. De aceea mai cu seamă cind vor să ne ocârască și să ne mărească vina, adaugă: «Si e creștin!» N-ar grăi aşa, dacă n-ar avea o părere bună despre religia noastră.

N-ai auzit, oare, cîte și ce fel de porunci a dat Hristos? Cind vei putea săvîrși una din aceste porunci, odată ce lași totul la o parte și alergi să-ți aduni dobînzile, să dai bani cu împrumut, să faci afaceri, să cumperi turme de robi, să-ți faci vase de argint, să-ți cumperi nenumărate moșii, case și mobile? Si de-ar fi numai atât! Dar cind adaugi la aceste osteneli și sîrguințe zădarnice și nedreptate, furînd pămîntul altora, răpind casele străine, împilind pe săraci, mărind foametea, spune-mi, cum mai poti păsi pragul bisericii? Da, știu, ai și clipe cind miluiești pe săraci! Dar și atunci cît prăpăd susțești! Miluiești sau din mîndrie sau din dorință slavei deșarte, ca să nu ai vreun folos susțești nici atunci cind faci bine. Ce poate fi mai ingrozitor decît să fii în port și să te îneci!

Ca să nu se întîmple asta, cind faci bine nu căuta laudă de la nimeni, ca să-L ai pe Dumnezeu datornic. „Împrumutăți, spune Domnul, pe cei de la care nu mai nădăduiți să luati înapoi”⁵³.

Ai datornic pe Dumnezeu! Pentru cîte-L lași pe El și ceri de la mine, un om sărac și nenorocit? Datornicul acesta nu se supără de-I ceri înapoi împrumutul. Este, oare, sărac? Nu vrea să-ți întoarcă banii? Nu! Nu vezi, oare, nespusele Lui vîstierii? Nu vezi nepovestita Lui dărmicie? Pe El apucă-L de haină! De la El cere! Se bucură mult cind îi ceri! Cind vede că ceri de la altul, și nu de la El, stă trist, ca și cum ar fi insultat.

Nici nu-ți mai dă îndărât împrumutul, ba te mai ține și de rău, și pe bună dreptate, spunându-ți: „Știi că sănătatea nerecunoscător? Ai aflat cumva că sănătatea sărac, de-ai plecat de la Mine și te-ai dus la altul? Ai împrumutat pe unul și ceri de la altul?”

Da, un om a primit banii tăi, dar Dumnezeu îl-a poruncit să-i dai aceluia. Dumnezeu vrea să fie și datornic și garant; și-ți dă mii de prilejuri ca să-l ceri înapoi împrumutul.

Pentru ce treci cu vederea dărnicii și bogăția cea atât de mare a lui Dumnezeu și ceri să iei de la mine care n-am nimic? Pentru ce te lauzi înaintea mea cînd miluiști pe vreun sărac? Îl-am spus eu: „Dăi”? Ai auzit de la mine acest cuvînt, ca să ceri de la mine? Dumnezeu însuși a spus: „Cine miluiște pe sărac, împrumută pe Dumnezeu”⁵⁴. Ai împrumutat pe Dumnezeu, El îl-i datornic.

– Dar nu-mi dă întreg împrumutul acum!

– Și asta o face tot în interesul tău. Un datornic ca acesta este Dumnezeu. Nu face precum cei mai mulți oameni, care se silesc să înapoieze împrumutul, ci face totul și-și dă toată silința ca să pună la loc sigur banii ce l-a dat cu împrumut. De aceea o parte din împrumut îl-o dă aici pe pămînt, iar pe celalătă o păstrează dincolo, în cer.

X

Știind dar acestea să facem multă milostenie, să arătăm mare dragoste de oameni și cu banii și cu faptele. Dacă vedem în piață un om rienorocit și bătut de soartă, de putem să-i dăm bani, să-o facem; de putem să-l mîngișiem cu cuvîntul, să nu pregetăm. Are răsplata să și cuvîntul; dar mai bine spus, chiar și suspinele. Asta o spunea fericitul Iov: „Iar eu am plins pentru orice neputincios și am suspinat cînd am văzut om în nevoie”⁵⁵. Iar dacă lacrimile și suspinele au răsplătit, gîndește-te cît de mare va fi plata cînd adaugi și cuvinte de mîngiiere, ajutoare bănești și orice alt fel de milostenie!

Eram dușmani ai lui Dumnezeu; dar Fiul Unul-Născut ne-a împăcat cu El, punîndu-Se pe El însuși mijlocitor, primind răni în locul nostru și suferind moarte în locul nostru. Să ne sărguim, dar, și noi să scăpăm de nenumărate reale pe cei căzuți! Să nu facem ca acum, cînd ne uităm cum se bat și se sfîșie unii pe alții, și cînd, stînd în jurul acestei priveliști drăcești, ne bucurăm cum se bat jocoresc și se fac de rîs. Poate fi, oare, o cruzime mai mare? Vezi că se ocărăsc, că se trag de păr, că și sfîșie hainele, că se pălmuiesc, și rabzi să stai liniștit! Cine-i cel care se bate? Urs, sfără sălbatică, șarpe? Nu! E om ca și tine! E fratele tău! E

⁵⁴. Prov. 19, 17.

⁵⁵. Iov 30, 25.